אידישער קאָלאָניזאַציע אין סאָוועטן פאַרבאַנד פון פּראָפ. קונץ, היינט 8.30 אוונט אין פּרץ זאַל

זון אויפגאַנג — 8.7
זון אונטערגאַנג — 4.28

וועטער:
וואָלקנדיק — קאַלט

Largest Circulation
of any Newspaper entering Jewish Homes in Western Canada.

דאָס
אידישע וואָרט
THE GATEWAY OF THE WEST
The Israelite Daily Press

מער פאַרשפּרייט
אין די אידישע היימען פון מערב קאַנאַדע ווי אַלע אַנדערע אידישע און ענגלישע צייטונגען צוזאַמען

Vol. 21, No. 270. Friday Dec. 4, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. ערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאָג פרייטאָג כ״ד כסלו, תרצ״ב.

צוויי אידן אַרעסטירט אויף קלאָגע פון טויטן ווילנער סטודענט

אידישער סטודענט און אַרבעטער אַרעסטירט אויף מאָרד קלאָגע. — אידישע געשעפטן גייען אונטער ווי אַ רעזולטאַט פונם פּוילישן באָיקאָט. — אַמעריקאַנער אידישער קאָנגרעס און אַמ. דזשואיש קאַמיטע באַראַטן זיך וועגן אידישער לאַגע אין פּוילן

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו „דאָס אידישע וואָרט" פון „איטא")

ווילנע, דעצ. 4 (איטא). — צוויי אידן זיינען אַרעסטירט געוואָרן אויפן פאַרדאַכט, אַז זיי האָבן געטויט דעם פּוילישן ענדעקישן סטודענט, סטאַניסלאַוו וואָלאַצלאַווסקי, וועלכער איז געשטאָרבן פון אַ וואונד אין קאָפּ פון אַ שטיין וואָס האָט אים געטראָפן בעת די עקסצעסן אין ווילנע. די אַרעסטירטע זיינען וואָלפין, אַ מיטגליד פון דער ציוניסטישער סטודענטן אָרגאַניזאַציע, און אַ אידישער אַרבעטער מיטן נאָמען זאַלקינד.

די אויספאָרשונג פון דער באַשולדיקונג קענען ביידע אָנגעקלאָגטע געפינט זיך אין די הענט פון אַ ספּעציעלן ריכטער, וועלכער ווערט אָנפאַרטרויט בלויז מיט ענינים פון אויסערגעוויינלעכער ווייכטיקייט.

ווי אַ רעזולטאַט פונם אומאויפהערלאַכן באָיקאָט, ווערן געטריבן צו באַנקראָט אַפילו אַזעלכע איינגעפונדעוועטע אידישע געשעפטן, וואָס האָבן ביז איצט געקאָנט ווידערשטיין די שווערינקייטן פונם עקאָנאָמישן קריזיס. באַזונדערס שווער זיינען געטראָפן געוואָרן די אידישע געשעפטן אין וואַרשע...

ניו־יאָרק, דעצ. 4 (איטא). — אַ קאָנפערענץ איז דאָ אָפּגעהאַלטן געוואָרן פון פאָרשטייער פון דעם אַמעריקאַנער אידישן קאָנגרעס און פון דער אַמעריקען דזשואיש קאָמיטע צו דיסקוטירן די אידישע לאַגע אין פּוילן און וועגן געמיינשאַפטלאַכע שריט צו פאַרלייכטערן די לאַגע. די קאָנפערענץ איז איינגעפירט געוואָרן, ווי די איטא איז אינפאָרמירט, פון די באַטרעפנדיקע פּרעזידענטן פון ביידע אָרגאַניזאַציעס, בערנאַרד דייטש און דר. סיירוס אַדלער.

ביי דער זיצונג זיינען דיסקוטירט געוואָרן די לעצטע עקסצעסן אין פּוילן, און ביידע קאָמיטעס האָבן געביטן זיך מיט זייערע אינפאָרמאַציעס. די פאָרטרעטער פון אַמ. דזשואיש קאָמ. האָבן דערקלערט, אַז זיי וועלן באַריכטן וועגן דעם שמועס צו זייער עקזעקוטיווע, ביי דער יערלאַכער זיצונג דעם זונטאָג, וואו די פּוילישע לאַגע וועט אַלזייטיק דיסקוטירט ווערן. די פאָרשטייער פון אַמ. איד. קאָנגרעס האָבן אויך דערקלערט וועגן זייער אַבזיכט צו באַריכטן צו זייער אַדמיניסטראַטיווער קאָמיסיע.

היגער פּוילישער קאָנסול דערקלערט פאַר „דאָס אידישע וואָרט" לאַגע אין פּוילן

מר. זוואָלסקי באַזוכט ד. א. וו. און דערקלערט, אַז פּוילישע רעגירונג טוט אַלץ וואָס זי קאָן אונטערצודריקן אַנטיסעמיטישע אויסברוכן. — פאַרדאַמט אַנטיסעמיטיזם

אין פאַרבינדונג מיט די לעצטע אַנטי־אידישע עקסצעסן און מיט דעם שווערן רושם וואָס זיי האָבן געמאַכט אויף דער היגער אידישער באַפעלקערונג, איז מר. זוואָלסקי, פּוילישער קאָנסול דאָ אין שטאָט, געוועזן פריינטלאַך גענוג צו באַזוכן „דאָס אידישע וואָרט" נעכטן נ. מ. און דורכשמועסן זיך וועגן דער לאַגע.

מר. זוואָלסקי, וועלכער איז אַליין שטאַרק דערשיטערט פון די פּאַסירונגען, האָט אונז פאַרזיכערט, אַז לויט די אינפאָרמאַציעס וואָס ער האָט איז די פּוילישע רעגירונג פעסט אַנטשלאָסן אונטערצודריקן די אַנטיסעמיטישע אויסברוכן, און זי האָט געטאָן אַלץ וואָס זי האָט געקאָנט צו מאַכן אַ סוף צו די עקסצעסן.

ער האָט אויך געבראַכט אַ צאָל קאָפּיעס פון „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ", אַ פּראָרעגירונג צייטונג, וואו עס ווערט דערציילט וועגן די עקסצעסן און וואו זיי ווערן אויך זייער שאַרף קריטיקירט. דאָרטן דערציילט זיך אויך וועגן די מיטלען וואָס די רעגירונג נעמט אָן זיי אונטערצודריקן.

„ווי איך האָב אייך ביי אַן אַנדער געלעגנהייט באַמערקט", — האָט מר. זוואָלסקי געזאָגט, — „ליידן מיר פון הונדערט יאָר פרעמדער מיספאַרוואַלטונג אין אונזער לאַנד, פאַר וועלכער מיר זיינען ניט פאַראַנטוואָרטלאַך. און דער אַנטיסעמיטיזם איז געוויסע פּוילישע קרייזן איז איינע פון די אומגליקלאַכע ירושות וואָס מיר האָבן געקראָגן. אין 13 יאָר צייט האָבן מיר ניט געקאָנט באַפרייען זיך פון אַלע שלעכטע ירושות".

מר. זוואָלסקי האָט דאָ פאַרבראַכט...

דער קאָנסול האָט אונז געבראַכט די ענגלישע איבערזעצונג פון דער רעדע וואָס דער אינערן מיניסטער, ב. פּיעראַצקי, האָט געהאַלטן...

נחום סאָקאָלאָוו קומט צו קאַנאַדער ציון קאָנווענשאָן

מאָנטרעאָל, דעצ. 4 (איטא). — נחום סאָקאָלאָוו, פּרעזידענט פון דער אַלוועלטלאַכער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, האָט אָנגענומען די איינלאַדונג צו באַטייליקן זיך אין דער נאַציאָנאַלער קאָנווענשאָן פון דער קאַנאַדער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, וואָס וועט אָפּגעהאַלטן ווערן אין מאָנטרעאָל, יאַנואַר 25טן.

—(::)—

נאַצ. הלואה דערגרייכט 215 מיליאָן דאָל.: רעגירונג האַלט די גאַנצע סומע

אָטאַוואַ, דעצ. 4. — די לעצטע באַריכטן צייגן, אַז די אינערלאַכע הלואה האָט איבערגעטראָפן דעם געשטעלטן ציל אויף אַרום 65 מיליאָן דאָל., און דערגרייכט די סומע פון 215 מיליאָן דאָל.

די רעגירונג האָט באַשלאָסן צו האַלטן די גאַנצע סומע, און דער איבערפלוס וועט באַנוצט ווערן אויף אויסצוצאָלן לויפנדיקע אָבליגאַציעס. דער צייטווייליקער פינאַנץ־מיניסטער, מר. ראָוד, דערקלערט, אַז עס וואָלט ניט געווען פּראַקטיש צו רעדוצירן די סומע, זינט די אָבאָנענטן האָבן שוין באַצאָלט אין מזומן געלט.

—(::)—

אידישע קולטור קאָנפערענץ פאַררופן אין מאָסקווע

מאָסקווע, דעצ. 4 (איטא). — צום ערשטן מאָל פאַר די לעצטע צען יאָר ווערט דאָ פאַררופן אַן אַלפאַרבאַנדישע קאָנפערענץ פון אידישע קולטור טוער פונם בילדונגס קאָמיסאַר, וועלכער פאַרעפנטלאַכט היינט דעם סדר היום פון דער קאָנפערענץ.

די קאָנפערענץ וועט פאָרקומען אין יאַנוואַר, און אין איר סדר־היום ווערן איינגעשלאָסן די פאָלגנדיקע פּונקטן: די לאַגע פון די אידישע בילדונגס אינסטיטוציעס און אידישער קולטורעלער אויפקלערונגס אַרבעט; מעטאָדישע שול אַרבעט, און די אויפזיכטן פון אידיש אין דער סאָוועטישער פּראָלעטאַרישער ליטעראַטור.

אַנבּ-אָורהאַ
פון מאַרקס

די אידישע אינטעליגענציע און די דעפּרעסיע

ס'איז דאָ איין קלאַס אידן וואָס איז באַזונדערס שווער געטראָפן געוואָרן אין אַמעריקע פון דער איצטיקער דעפּרעסיע, — די פּראָפעסיאָנעלע אידישע געזעלשאַפטלאַכע טוער און קולטור טוער.

ס'איז אַ כלל: אין דער צייט פון דעפּרעסיע הויבט דער עולם אָן צו שפּאָרן פונם קאָפּ, און ערשט צום סאָמע לעצטן, אַז ס'איז שוין קיין אַנדער ברירה ניטאָ, וועט ער אָנהויבן שפּאָרן פונם בויך.

און אַז דער ברייטער עולם איז איצט געצוואונגען איינצוציען דעם גאַרטל אויף די הויזן, איז דאָך אַפּגערעדט, אַז פאַר געזעלשאַפטלאַכע און קולטורעלע צוועקן איז ביי אים זייער שווער עפּעס אַרויסצוציען.

און מענשן וואָס האָבן זייער גאַנצן לעבן אַוועקגעגעבן פאַר געזעלשאַפטלאַכער אַרבעט, קולטורעלער טעטיקייט אָדער קולטורעלער שאַפונג, און קאָנען זיך שוין מער צו קיין „ממשות'דיקער" באַשעפטיקונג ניט צופּאַסן, זיינען מאַסנווייז אַרויסגעוואָרפן געוואָרן אויפן גאַס אין אַזאַ ביטערער צייט, ווען אַ סך פּראַקטישערע און צופּאַסונגס־פעאיקערע מענשן פון זיי קאָנען ניט געפינען קיין באָדן אונטער די פיס.

* * *

אַט איז דאָ די ידיעה וועגן דעם וואַרשיינלאַכן זעלבסטמאָרד פון ה. הירש, אַ געוועזענער קאַנאַדער אידישער זשורנאַליסט.

ניט לאַנג צוריק האָבן מיר געלייענט די ידיעה וועגן דעם זעלבסטמאָרד פון אַ פּראָמינענטן ציוניסטישן טוער, אַ געוועזענעם וויניפּעגער.

דאָס זיינען אָבער ניט מער ווי אַ פּאָר שרייענדיקע ביישפּילן פון דער ווירקונג פון דער דעפּרעסיע אויף אידישע פּראָפעסיאָנעלע אינטעליגענטן, וועלכע זיינען הילפלאָזער אין פּנים פונם קריזיס, ווי וועלכער ס'איז אַנדער קלאַס.

און וויפל שטילע טראַגעדיעס שפּילן זיך אָפּ, פון וועלכע דער ברייטער עולם הערט אַפילו ניט און צו וויסן?

וועל למשל, ווייס, אַז איינער פון די ערנסטע און אַלטסטע אידישע דיכטער שטאַרבט בוכשטעבלאַך פון הונגער אין דעם רייכן ניו־יאָרק, און זוכט וועלכע ס'איז אַרבעט און קאָן ניט געפינען?

און וויפל נאָך אידישע שרייבער, און ריכטער, און קינסטלער, און געוועזענע פּראָפעסיאָנעלע קולטור טוער געפינען זיך אין ביי אונז פאַר שטיקל ברויט?

* * *

„דאָס אידישע וואָרט" וועט צעטראָגן ווערן איבער דער לופט פון איין עק לאַנד ביזן צווייטן

פאַרגעסט ניט אָנצושטעלן אייער ראַדיאָ אויף סי. קיי. ווי. ווי., וויניפּעג, דעם זונטאָג, 12.45 נ.מ. וויניפּעגער צייט

מ. דזשיקאָב

לאָרענס נענזוער

פּראָפ. קונץ היינט ביי מאַס־מיטינג

פּראָפ. טשאַרלס קונץ, וועלכער פאַרברענגט שוין עטלאַכע יאָר אין ביראָ בידזשאַן, און איז איצט צוריק אין אַמעריקע פון זיינעם אַ באַזוך דאָרטן, וועט דאָ היינט (פרייטאָג), 8.30 אוונט, אין פּרץ־זאַל, איבערגעבן זיינע איינדרוקן פון דער אידישער קאָלאָניזאַציע פון דער סאָציאַליסטישער בוי אַרבעט אין בירא בידזשאַן.

פּראָפ. קונץ איז דאָ אונטער אויפזיכט און אין די אינטערעסן פונם „איקאָר". פּראָ. דאַנען פּאַרט פאַר קיין ערמאָנטאָן, וואו ער וועט אָדרעסירן אַ מאַסן פאַרזאַמלונג מאָנטאָג אוונט.

יערלאַכער פאָלקס ביבליאָטעק באַנקעט דעצ. 27

די אידישע פאָלקס ביבליאָטעק בעט אונז צו מעלדן אַז זי וועט אָפּהאַלטן איר יערלאַכן בודזשעט קאַמפּיין מיט אַ מוזיקאַלישן באַנקעט זונטאָג, דעצ. 27טן. אַ מוזיקאַלישע פּראָגראַם וועט דורכגעפירט ווערן. פאַרשיידענע אָרגאַניזאַציעס זיינען געבעטן צו האַלטן פריי דעם אָוונט.

—(::)—

אינדישע פּאָליטיק נויטגעהייסן אין בריטישן פּאַרלאַמענט

לאָנדאָן, דעצ. 3. — מיט אַ ריזיקער מערהייט פון 369 צו 43 האָט דאָס הויז אָנגענומען דעם רעגירונגס פּלאַן פאַר אינדיע...

קאָנצערט אין פּעלעס דעם זונטאָג

דאָס וועט זיין ביי דער „אידישער ראַדיאָ שעה" אַראַנזשירט פון „דאָס אידישע וואָרט" פון דער סי. קיי. ווי. ווי., וויניפּעג...

טעטיקייטן פון י. מ. ה. א. געלויבט ביים יערלאַכן באַנקעט

250 פּערזאָן אַנוועזנד ביים באַנקעט לעצטן אָוונט

אַרום 250 פּראָמינענטע אידישע געשעפטסלייט זיינען געווען אַנוועזנד ביים יערלאַכן באַנקעט פון דער יאָנג מענס היברו אַסאָסיאיישאָן...

ווינער פּאָליציסט ברעכט אונטער סאָציאַליסטישע פאַרזאַמלונג מיט אַנטיסעמיטישע אויסרופן

ווין, דעצ. 4 (איטא). — „אידישע שקלאַפן! אידישע באַשיצער! יודעא זאָל פאַרניכטעט ווערן!" — די דאָזיגע אויסרופן פון אַ פּאָליציסט...

שחיטה פאַרבאָטן אין צוויי שטעט אין באָהעמיע

פּראַג, דעצ. 4 (איטא). — שחיטה איז פאַרבאָטן געוואָרן אין מילס, באָהעמיע...

פּעלקער קונטס פייערונג

יאַפּאַן וואַרפט צוריק פרידנס פאָרשלאַג פון פעלקער ליגע

טאָקיאָ, דעצ. 4. — אויסערן מיניסטער באַראָן שידעהאַראַ האָט אָנגעזאָגט...

לכבוד חנוכה

אין דער ניט־אידישער נאָס אַרום אונז הערשט איצט דער גייסט פון קריסמעס, וואָס כאַפּט אַרום יונג און אַלט...

גרויסער קאָנצערט אין פּעלעס טעאַטער, זונטאָג דעצעמבער 6טן 8.30 אוונט פּונקט — מוזיק, געזאַנג, טענץ
שיינע פּראָגראַם
אויפגעפירט: מוטער פאַראיין אַרבעטער רינג פרייהייטס טעמפּל שול